

קונטרס

דבר צבי

רשימות ארץ ישראל

דברי תורה ופרפראות לחכמה, מלאים זיו ומפיקים נוגה,
ע"ד דרוש אגדה וחסידות, דרשות נפלאות במעמדים שונים,
דברים עתיקים מדבש מתוקים, מעט הכמות ורב האיכות,

אשר נאמרו ונכתבו על ידי אא"ז כ"ק אדמו"ר
הרב הגאון האדיר הצדיק המפורסם עטרת תפארת ראשינו

מרן רבי **צבי הירש מייזליש** זצלה"ה זי"ע

אבד"ק ור"מ בניימארק, ווייצען, בערגן בעלזן,
ולאחרונה בקה"י שארית ישראל שיקאגא יצ"ו

בעמח"ס שו"ת בנין צבי, שו"ת מקדשי השם, קונטרס תקנת
עגונות, זר זהב עה"ת, חידושי בנין צבי (על סוגיות הש"ס), אגרא
דצבי (על ספה"ק אגרא דפרקא), וספרי "דבר צבי" ענינים
נחמדים, ועל עניני שב"ק, ושאר ספרים אשר עודנו בכתובים.

בן אא"ז מרן הגאון הקדוש מוה"ר דוד דוב זצלה"ה הי"ד
אב"ד דק"ק אוהעל יע"א, בעהמח"ס בנין דוד עה"ת ושו"ת

כשמו כן הוא

רשימות אשר העלם עלי גליון בקונטרס בפני עצמו
בהיותו בארץ ישראל תוכב"א בחדשי תמוז - אב שנת תשכ"ב לפ"ק

י"ל ע"י "מערכת דבר צבי"

להוצאת ספרי הגה"צ מווייטצען זצלה"ה

שנת תשע"ט

פעיה"ק ירושלם תוכב"א

קונטרס בנין מנחם על א"ם הדרך

דברי תורה ואגדה, שנרשמו על אם הדרך בנסיעה ממקום למקום
בצירוף שמועות ועובדות מצדיקי עליון זיע"א
שנשמעו ממקורות נאמנים באלה מסעי

שמו מוכיח עלי', זה לי עשרים שנה, בכל עת אשר בדרך נחני ה',
ממדינה למדינה ומעיר לעיר, בהזדמנות שונות, ויהי בנסוע, אוזן שומעת,
מפי אנשים תלמידי חכמים, גם לרבות זקנים שבדור אומרים,
דברי תורה ופרפראות לחכמה, מלאים זיו ומפיקים נוגה,
עובדין דצדיקא קדמאי ובתראי, ושמועו"ת טובו"ת,
ותורו"ת טובו"ת, נרשמי"ם בעט"ם, לקיי"ם מה שנאמ"ר.

וזמנין באפרקסתא דעניא אישתכח מרגניתא, ועילאה גבר חסדו עלי, וחנני
ברוב רחמיו וחסדיו, חידושי תורה, ע"ד דרוש אגדה וחסידות, מתוקים
מדבש ונופת צופים, עריבין לשומעיהן, ונרשמו בשעתו למזכרת ולמשמרת.

ע"י הצעיר אלעזר מנחם מענדל מייזליש
בלאאמו"ר הגאון הצדיק מהרצ"ה זצלה"ה מווייצען
וחתן מו"ח הגה"צ אבד"ק שאפראן שליט"א

ברוקלין נ"י ע"א
כ"א מרחשון שנת ש'מועה ט'ובה ת'דשן ע'צם לפ"ק

להפך פי' האותיות ע"ש לשונו הקדוש, וע"כ ע"י הניגון הפסיק הרה"ק מצאנו והפך פי' המלות ממדת הדין למדת הרחמים עכת"ד היקרים.

וזה י"ל בכוונת מרן ז"ל אשר גבי ונתנה תוקף דארף איך אינזין האבן די ווערטער זאלן קלאפן מיט דעם ניגון, היינו להפוך פי' המלות מדין לרחמים ע"י הניגון, ובודאי הי' כוונתו אשר אז כאשר יהפוך הדינים לרחמים וועט ער אינזין האבן האיש הזה שהזכיר עצמו לפניו, אבל הסתיר כל הענין בדבר צחות כדרכו בקודש שלא ירגישו בו ודו"ק.

קיד) נזכרתי מעשה אשר בידידי הוי עובדא, פ"א הייתי בלאנדאן יצ"ו על חתונה (של א' מבני גיסי הגה"צ מוה"ר ישראל שמואל דוד נחום היילפרין שליט"א) ונסעתי לאנטווערפן ובאתי לפני מרן ז"ל עם קוויטעל, וזה הי' כבר בימי חולשותו, ולא הרים ראשו כלל רק הניחו הפיתקא על השלחן לפניו, וקרא בו, ופתח ואמר אה, א צאנזער אייניקל, זאל ער זיך זעצן, וכאמור מחמת חולשותו לא הרים ראשו כלל ולא הביט בי רק אמר מתוך קריאת הקוויטעל כנ"ל והי' לפלא.

קיד) אציין למשמרת, שיהא למזכרת, מה דבידידי הוי עובדא בהיותי בצל קורתו (ביום י"ט סיון משמ"ז לפ"ק), ומסרתי קוויטעל כנהוג עבור כל המשפחה, וכשהגיע לבני השני, שאל

אותי על שם מי נקרא, והשבתי שקראתי שמו "יוסף מאיר יחיאל" יוסף על שם זקני, אבי אמי, כ"ק מרן ר' יוסף מדעעש זצוק"ל, מאיר ע"ש אבי חותנו ז"ל (שהיא"ש שלו חל ציוס הנריס) יחיאל ע"ש גיסו הי"ד (זה היה עפ"י בקשת זקנתי, אס אמי, הרבנית ליפשא מדעעש ע"ה) ואמר לי מרן ז"ל על זה דלפי"ז נמצא שעיקר השם הוא יוסף, וההוספה הוא מאיר יחיאל, והוא קיבל מהרה"ק מהר"א מבעלזא זצ"ל קפידא אז א צוגעגעבענע נאמען קומט אויפן ערשטן פלאץ, וע"כ הייתי צריך ליתן השם "מאיר יחיאל יוסף" (והוסיף שהגם שהיה"ק משינאווא זצ"ל לא הקפיד על זה, ודבר זה לא שמע ממנו בעלמו, שהי' לא הכירו, רק שידע זה מסידור השמות שראה שם, עכ"ז הלא קיבל כן מהרה"ק מבעלזא) וע"כ רוצה להוסיף שם חדש לבני אויפן ערשטן פלאץ. והאמת אגיד שילדות היתה בי, והתחלתי לטעון ולישא עמו, מקודם אמרתי שהלא לא הוספתי השמות הללו מחמת שהיה איזה ריעותא אצל ק"ז מדעעש, דאדרכא זכה לאריכת ימים בבריאת השלימות, אך הוא באחד שאינו נפק"מ מאיזה טעם מוסיפין שם, העיקר שהשם הנוסף צריך שיהא במקום הראשון. אז בקשתי ממנו אולי די שיהפוך סדר השמות, ויקראו אותו מאיר יחיאל יוסף, ולא להוסיף שם רביעי, וענה אז אויף דעם האב יעך נישט קיין קבלה, און אויף צוגעבן א נאמן האב יעך יא א קבלה, וכשראה שאין לי חשק שיהא לבני ארבע שמות, אמר לי כהאי

לישנא "די ווילסט דאך באזארגן דאס קינד מיט געזונט און אריכת ימים" וכאשר שמעתי מילים הללו הסכמתי תיכף להוספת השם, והציע שאוסיף השם "חיים", ומתחילה לא היה לי חשק לזה, דהיות שזקני הגה"צ מוה"ר חיים מסארוואש ז"ל (אבי מו"ם הגה"צ שליט"א) נפטר בשנת תשמ"ה, [לאחר שנולד בני הזה] ורציתי לקרוא בן א' במיוחד על שמו, ואמר לי מרן ז"ל בשם מרן מסאטמאר זצ"ל אז אויב מען קען זיך נישט פאראייניגען אויף א נאמען זאל מען געבן די נאמען "זיידע", אך למעשה הסכמתי להוסיף השם חיים, ע"ש זקני מסארוואש הנ"ל, וצוה מרן ז"ל שיכתבו השם חיים על הקוויטעל ושוב קרא הקוויטעל חיים יוסף מאיר יחיאל, ואמר לי שבפעם הראשון שתעלה לתורה תעשה מי שבירך עם הוספת השם חיים, ובוזה יהא נגמר הנתינת השם אצל הס"ת. עוד צוה שיקפידו שיהא נקרא בשם "חיים יוסף", ואין צריכין לקרותו בכל הד' שמות, זולת כשיעלה לעלי' לתורה וכדומה יקראו אותו בכל הד' שמות ע"כ. [כאשר סיפרתי זה להגה"צ רבי אלחנן היילפרין ז"ל אבד"ק ראדימישלא לאנדאן יצ"ו אמר לי אז אשר הו"ת של השם חיים יוסף מאיר יחיאל הוא "חיים" ודו"ק]

והנה כשיצאתי מלפני מרן ז"ל הייתי נבהל ממה שנעשה, שהלא באתי לקוויטעל רגיל, ויצאתי עם שם חדש לבני נ"י, וסיפרתי הדברים לא' מידידי שם באנטווערפן, ואמר לי אספר לך שני

מעשיות שהיו אצל רבינו ומשם תדע אשר הוא יחיד מומחה בעניני שמות, ויודע אימתי צריכין להוסיף שם, ואימתי אין צריכין להוסיף שם.

מעשה א' פ"א בפרשת נשא בעת עריכת שלחנו הטהור בליל

שבת, סיפר רבינו עובדא [תחת אמירת דברי תורה] שבעיר סאטינוב היה איש אחד ת"ח ולמדן שלא הי' שייך לעדת החסידים שנתיסר בצער גידול בנים, ול"ע מתו לו כמה מילדיו תקופה קצרה אחרי לידתן רח"ל, ואשתו העקרת הבית הפצירה בו לנסוע לאחד מצדיקי הדור שיעורר רחמים עליהם ושתפלל עבורם שיסיר השי"ת מהם כל צרה וצוקה, וכיון שבעלה לא הי' מעדת החסידים והי' למדן חשש לביטול תורה ולא נענה לבקשתה, עד ששוב נתעברה ופחדה מאוד שלא יארע לה עוה"פ אסון, ע"כ בכתה והתחננה לפני בעלה שיסע לצדיק מצדיקי הדור שיעורר רחמים עליהם, וכיון שמעירו סאטינוב והגלילות נסעו הרבה להרה"ק רבי דוד משה מטשארטקוב זי"ע, ע"כ גם הוא השתתף ונסע עמהם.

כשנכנס להרה"ק והניח לפניו הפיתקא אשר בו היה רשום בקשתו, ברכו הרבי בברכת קדשו שתלד זש"ק בניקל ובשעטומ"צ. אח"כ אמר לו הרבי, כשתלד בעזהי"ת "זאלסטו א נאמען געבן נאך די סדרה", ושתק הרב רגעים אחדים והתעמק במחשבתו, ואח"כ אמר לו בזה

הלשון 'ניין, נאך דער הפטרה, טאקי נאך דער הפטרה ופטרו לשלום.

ויבוא אל ביתו לעיר הנ"ל סאטינוב, החסידים מטשארטקוב באו אליו בשבת בוקר אחר התפלה על קידוש כנהוג, הוא סיפר להם את דברי הרב אליו כנז"ל, והיה קצת לפלא בעיניהם שמתחלה אמר הרה"ק קריאת שם מהסדרה, ותיכף חזר בו ואמר על ההפטרה, ולא הבינו כוונת קדשו.

האשה זו ילדה נקיבה, והיה זה בפרשת נשא, החסידים חיפשו בכל הסדרה למצוא שם של נקיבה, אך לא מצאו, שוב חיפשו בהפטורה, וגם שם לא מצאו מבואר שם של נקיבה. אולם היות שההפטרה זו מדבר מלידת שמשון, נזכרו ממה דאיתא במס' בבא בתרא (דף 66 ע"ב) אימיה דאברהם אמתלאי בת כרנבו, וכו' אימיה דשמשון צללפונית. עוד מצאו מה שכתב שם מהרש"ל ע"ז, וז"ל: נ"ב, נ"ל הצללפונית היא אמו של שמשון, בדברי הימים בסוף יחס יהודה, והוא טוב מפני רוח רעה, מצאתי, עכ"ל רש"ל.

בראותם כל זה המה ראו כן תמהו גודל הרוה"ק של כ"ק מרן אדמו"ר זצוקלה"ה שיש בזה, שידע וראה ברוה"ק שתלד נקיבה, גם שתלד בפ' נשא שמפטרין אז הפטרה זו של לידת שמשון, ושם אמו טוב לרוח רעה כמ"ש מהרש"ל, וכן קראו לה שם

והנה אז הי' באנטווערפן איש א' מארץ ישראל לשמחת אויפרוף שהיה אז בביהמ"ד פשעווארסק, ובשעת קריאת התורה הזכיר עצמו לפני רבינו שיש לו ל"ע צרה בתוך ביתו, שיש לו בת, והיא כלה, וואס זי פארלירט וואג בלי שום סיבה, וגם הרופאים אומרים שאינם יכולין למצוא הסיבה לזה, ואם תמשיך ככה יש סכנה בדבר כמובן. ורבינו לא השיבו אז כלום, רק אחר התפלה כשכבר היה רבינו בחדרו, סיפר עוד הפעם את המעשה הנ"ל להגבאי שלו, וביקשו שיאמר להאיש הנ"ל, שילך אצל הדיין הגה"צ רבי יצחק טובי' ווייס שליט"א [כעת הגאב"ד ירושלים תובכ"א] ויבקש שבמנחה בשעת קריאת התורה יוסיף השם צללפונית להכלה כדי שיהא לה רפואה שלימה. הגבאי אמר לרבינו שהאיש הזה כבר הלך לאכסניא שלו, אבל אשתו, אם הכלה, עדיין היא בעזרת נשים, וביקש רבינו שתבא האם לפניו, וחזר רבינו וסיפר עוד הפעם את כל הסיפור הנ"ל לפני האם, ואמר לה שלדעתו יוסיפו השם צללפונית ובזה תהא לה רפואה. והנה שם הכלה היתה ברכה, ואם הכלה לא היה לה חשק להוספת שם מזור כזה, ועל זה הגיב רבינו אז מען וויל נישט, איז נישט. אבל שאר אנשים שעמדו שם רמזו להאם שתהא לה שכל ותקבל השם

הזה. ואז אמרה האם לרבינו שהיא מקבלת לעשות כן. אז לבש רבינו הגארטל ואמר שכדי שיהא הסגולה הזה לרפואה צריכין שהשם צללפונית יהא השם הראשון דהיינו שיקראו אותה צללפונית ברכה, ועשה מי שבירך והוסיף השם הזה. וב"ה מאז שוב לא אבדה הכלה משקלה, והיה לה רפואה שלימה.

והנה כשהגיע זמן החתונה, והיו צריכין לשלוח הזמנות להחתונה לא היה להם חשק לכתוב בהזמנה השם צללפונית ברכה, ושאלו לרבינו אם צריכין להזכיר השם צללפונית על הזמנת החתונה. ורבינו ענה בהקפדה, עס איז נישט קיין חילוק וואס מען וועט שרייבן אין די הזמנה, אבער מען זאל וויסען אז זי הייסט צללפונית, און מען זאל איר רופען צללפונית. ע"כ המעשה הראשון.

[המעשה הזה הוא מפורסם, אך לא נמנעתי מלכתבה מחמת המשך הענין]

מעשה ב' פ"א בא איש א' על פורים, והיה משמח לרבינו ולכל הקהל הרבה מאד על שלחנו הטהור, ונהנה רבינו מאד מדבריו. ולאחר סיום השלחן נכנס לחדר רבינו ביחד עם החתנא דבי נשיאה הרה"צ המפורסם ר' משה אהרן רייך שליט"א [כחיות אבד"ק קהל בית משה אהרן דפשעווארסק] והזכיר את אחותו [או גיסתו]

יז. כעת בשעת עריכת וסידור הדברים, דברתי עם הרה"צ רבי משה אהרן הנ"ל, ושאלתי אותו על פרטי המעשה אם המה כמו ששמעתי, ואישר לי שכן היה המעשה ממש כמו שסיפר לי האיש הנ"ל אבל "אינו זוכר" אצל מי היה המעשה.

אשה צעירה לימים, של"ע מצאו אצלה מחלה אנושה, והרופאים אומרים שאין להם עצה לרפאותה ולפי חשבונם אין לה רק חדשים ספורות רח"ל. רבינו לקח הקוויטעל והביט בה, ואמר "איך בין גוזר אז זי זאל זיין געזונט" והחזיר הקוויטעל. ר' משה אהרן והאברך הביטו זה על זה בתמהון, שהרי חשבו שיעשה איזה סגולה וכדומה במצב כבד כזה, ושאל ר' משה אהרן לרבינו "אפשר וויל דער שווער צוגעבן א נאמען". וביקש רבינו שרוצה לראות הקוויטעל עוד הפעם, וחזרו ונתנו לו הקוויטעל, והביט בה, ואמר "ניין מען דארף נישט צוגעבן קיין נאמען, אבער איך קען מיך פארגעסן, במילא אויב זי וועט זיך נישט גוט שפירען זאל מען מיך דערמאנען" וסיים המספר שהמעשה הזה אינו מפורסם, שהשתיקו המעשה כדי שלא יזיק ח"ו עינא בישא להאשה" כמובן, אבל הוא יודע מהמעשה, וכבר חלפו ועברו יותר משבעה שנים מאז, וב"ה האשה הוא בבריות השלימות. [אחר הרבה שנים לאחר פטירת מרן ז"ל, שאלתי פ"א את ידידי הנ"ל, מהו המצב של האשה הנ"ל כעת לאחר פטירת רבינו, וענה שב"ה עדיין היא בבריות השלימות, וכן יעזור השי"ת גם להלאה] עד כאן המעשה השני.

וסיים ידידי, הרי אתה רואה אז דער רבי ווייסט ווען יא צוצוגעבן א נאמען, און ווען נישט צוגעבן א נאמען.